

Ma hoian püstolit otse ees, õlakõrgusel, pisut kohmakalt, veidi harjumatult, nagu esimest korda suitsu tehes. Ebameeldiv, meeldiv. Ja ülimalt vajalik. Metall on soe ja väga kerge. Mu käsi tundub treenimata, aga pole kahtlustki, et ma taban ja tapan ta: ta seisab minust vaid kolme ja poole meetri kaugusel. Ta on suur ja toekas, hiline, mustad püksid, hall lips, valge särk. Must pintsak. Ta suu avaneb.

„Kuule,“ ütleb ta. „See ei lahenda ...“ Ta osutab püstoli poole üllatava rahuga.

„Mis lahendab?“

Ma tean, ta ei usu, et ma tõepoolest selle ära teha võiksin. Ainuüksi see võiks mind panna seda tegema.

Liiv ja Kajakad. Päike.

Kõik nii, nagu kunagi oli.

Üks kajakas hüpleb teistest veidi eemale, ajab tiivad laiali. Ta on tumedam, väiksem kui ülejäänud.

„Kas sobib, et ma pintsaku seljast võtan?“

Kajakas tõuseb lendu, kõhklevalt, nagu katsetaks õhku, tiibade jõud.

Ma noogutan. Naeratan. Miks mitte, palav on.

Talumatult palav.

Lenda, väike kajakas, lenda.

Kunagi ei tohiks armuda naisesse tema sõnade pärast.

Ma teadsin seda muidugi väga hästi.

Aga kui oled mees õhtusöögilauas, kus öeldakse õigeid asju õigele inimesele, sellal kui sina vaid ihkad ülikonna seljast kiskuda ja saada ... jah, milliseks? Ja selle naise sõnad otsekui suudaksid sulle seda öelda. Mida sa siis teed?

Ma lugesin tema raamatuid üha uuesti ja uuesti.

Kõigi nende tegevus toimus ühes ja samas väikeses Ameerika linnas, ilmselt kusagil Lõuna-Carolinas või Virginias, kui otsustada kliima ja ümarate mäeahelike järgi. Sel ajahetkel oli see minu maailmast nii kaugel, kui veel olla saab. Ma olin oma ülimalt tsiviliseeritud Euroopa riigi saadik Bundesrepublik Deutschlandis, teises ülimalt tsiviliseeritud Euroopa riigis. Igav. Mul oli igav. See oli minu kolmas ametipost saadikuna ja seda peeti auametiks: kantsler Merkel oli teinud Saksamaast Euroopa mootori ja minu riik tahtis kaasa sõita. Mind oli välja valitud seda teoks tegema. Ma sõitsin Pariisi nii tihti, kui sain. Siin ma esimest korda ta peale sattusingi.

L-tähti oli kõigil kaantel. Ma panin talle nimeks miss L.

Lademetes teda just ei olnud.

Sel päeval täitsid W.H. Smithis laudu teised teosed, mis mind ei köitnud, niisiis läksin kaugemale poe sisemusse. Oli laupäeva pärastlõuna ja ruum inimestest pungil. Ma olin sunnitud külg ees riiulitest mööda pugema ja laveerima edasi-tagasi teiste laveerivate klientide vahel. Kusagil keskel pörkas mulle otsa noor naine. Pea käänatud kõnnile vastassuunda, aga vähemasti ta vabandas, kui korjas maha pillatud raamatuid üles. Ta oli väga nägus, aga tema

kohmakuses oli midagi, mis muutis ta ebameeldivaks. Püüdsin teda tagasi hõigata, aga ei jooksnud järele ütlema, et ta unustas ühe raamatu põrandale. Selle asemel ma kummardusin ja võtsin raamatu üles.

„Mees ilma tütre“ oli selle pealkiri.

Kaane lihtsus oli see, mis mu tähelepanu köitis; hall, kiri tumedam hall. Ja siis tema nimi. Muidugi ei teadnud ma siis veel, et see on tema, ainult L. Isegi mitte punkti.

Ma ei lugenud seda kohe. Olin kaasa võtnud hunniku dokumente, mis tuli läbi vaadata, ning Weimari vabariigist rääkiva raamatu. Ma olin Berliinis lähetuses olnud vähem kui aasta, palju oli asju, mida mul oli veel vaja õppida. Olin otnud ka paksu raamatu Habsburgidest. See on mu nõrk koht, ajalugu; ennast on võimalik täiendada. Ma jalutasin aeglaselt mööda Rue de Rivoli'd, raamatud kaenla all, läksin aeglaselt mööda kõigist kiiskavkuldseist fassaadidest ilma midagi õieti vaatamata, tundsin neid liigagi hästi, nautisin vaid tunnet, mida tekitasid need paljud kaunid vaateakendele asetatud esemed, üks teise järel lõputus reas.

Veidi enne Louvre'i väravat, kui liikluses hetkeks paus tekkis, läksin üle tee, keerasin kaare alt sisse ja tundsin tahtmatult rõõmu, kui kuulsin taas oma kingakontsade tasast ohet vanal graniidil, otsekui teeks aeg midagi kaja, teeb need pehmemaks, vähem õõnsaks ehk. Siis keerasin ma paremale, läksin trepist üles kaks astet korraga, peaaegu hüpates, ning topeltuksed avanesid.

Café Marly ei ole sugugi vargne peidupaik.

Iseenesest üsna banaalne, et ma ikka siia välja jõuan. Aga see ei muuda asjaolu, et mulle meeldib siin aeg-ajalt hommikukohvi juua. Oli juba hiline pärastlõuna. Ma ei olnud saanud reede õhtul

Berliinist tulema, nii nagu plaanitud, ning jõudsin Pariisi alles laupäeva lõuna ajal.

Kell viis pärastlõunal on kohvik rahvast täis ning veidi raskem on sulada ühte antiiksete diivanitega ning vaikides laes olevaid freskosid imetleda. Kelnerid astuvad tõtlikumalt ja on, kui vähegi võimalik, veelgi ülbemad kui tavaliselt suurima osaga oma klientuurist: turistidega. See on üks asi, mis mulle prantslaste juures meeldib, nemad ei alandu kutsumata külaliste ees lipitsema. Ma olen hotellis duši alt läbi hüpanud ja vahetanud kontoriülikonna veidi vähem formaalsete rõivaste vastu, perfektne pealaest jalatallani, selles pole kahtlustki, isegi see kerge niiske tamme hõnguga lõhn, mille paar aastat tagasi oma lemmikuks valisin, on täiesti õige. Ma võtsin kotist välja Le Monde'i ja süvenesin ajalehte, selgesti teades, et isegi kui tööl ei ole ühtegi kelnerit, kes mind varasemast tunneks, saab mulle osaks oiuline teenindus. Prantsuse keele õppisin ära aastaid tagasi Ecole-de-Bilangue'is.

Olin juba kohvi ning tumeda, hoolikalt tasakaalustatud mõrkjasmagusa šokolaadikoogiga ühel pool ning tahtsin nüüd ajalehe kõrvale panna ja võtta välja dokumendipaki, kui mu tähelepanu köitis jälle see hall kaanepaber, ja mu käsi haaras hoopis raamatu järele.

Kaanepaberi pind oli kare, aga mitte kare ja elegantne, nagu oleks ehk võinud oodata, ka mitte inetu ega odav, lihtsalt kuidagi lihtne. Hall põhivärv oli hele, aga siiski väga tavaline hall, ja tähed olid paigutatud harmooniliselt, aga mitte kuidagi kunstipäraselt. Kiri ja hall värv kordusid lõuendil, mis oli kõite ümber pingul. Midagi selles lihtsuses võlus mind. Ma tahan öelda, et läheb vaja iselaadset arrogantsi või naiivsust, et valida nii tähelepandamatu hall, millest kõik punased, kollased ja kullatud raamatuseljad

riiulitel üle karjuvad. Nagu oleks just nimelt see romaan huvitavam või väidaks pajatavat mulle midagi enamat ja seetõttu ei oleks tal vaja endale ise tähelepanu tõmmata.

Pidin Christine'ile vastu minema alles kell 21, niisiis tellisin veel ühe kohvi ja hakkasin lugema.

Kui lumi Blue Ridge'i mägedele langeb, haarab sind vaikus.

Ma panin raamatu käest.

Kunagi sõitsin ma Blue Ridge'i mägedest läbi koos oma naise Ursulaga. Langes tihedat lund. Vaikus. Langes tihedat vaikust. Me oleksime võinud teha peatuse mõnes paljudest kohalikest *bed-and-breakfast*-kohtadest. Me ei teinud. Viimaks istusime lumes kinni ja pidime kaksikümmend minutit ootama mööduvat autot ja veel kaks tundi veoautot, mis meid lahti tõmbaks. Me peatusime lähimas motellis ja olime sunnitud jääma sinna kolmeks päevaks. Siis äkitselt läks ilm klaariks ja me võisime reisi jätkata. Meie abielu ei saanudki klaariks, aga mitte lume pärast. Või motelli pärast. See on lihtsalt üks neid asju, mis juhtus just seal ja mitte mujal.

Lugesin veel paar lehekülge, siis peatüki, siis terve raamatu. Kui veerandi jagu oli loetud, läksin ma tagasi hotelli, istusin sametkattega *chaise longue*'i oma toas ja lugesin edasi. Olin ühtaegu kummaliselt rahutu ja õhevil. Ma ei teadnud, miks. Lugu ei olnudki midagi erilist, see oli üsna lihtne, vanast abielupaarist, väikses linnas, kes süüdistavad teineteist kõigis oma elupettumustes. Seda on palju kordi varemgi räägitud. Aga mingil moel olid tegelased

teistsugused, teistsugune perspektiiv, või oli teistsugune viis, kuidas lugu jutustati. Olin lugemisest nii haaratud, et unustasin aja ning jõudsin vaid kärmelt duši alt läbi hüpata ja riideid vahetada, siis olin uksest väljas ja istusin takssosse.

Nende tütar suri.

Pariisi õhtud on nii ilusad, et ma mõtisklen alati, kuidas ma üldse suudan kusagil mujal elada.

Värelevad, tõelised ja sinised.

Ma jõuan kohale liiga hilja, aga Christine ei võta seda jutuks. On vaid veidi reserveeritum kui tavaliselt. Mulle meeldib, et ta mulle kunagi midagi ette ei heida. Aga täna see mind miskipärast ärritab. Pahanda mu hilinemise pärast ja saa asjast üle, tahaksin öelda. Ma ei ütle.

„Tule, lähem Laurent’i,“ ütlen ma.

*

Minu meelest on ta inetu. Tema nina on liiga suur. Suu on liiga lai. Punased huuled, ära kunagi usalda punaste huultega mehi, Joanna. Seda ei oleks sa tohtinud teha, oleksin võinud sulle seda öelda. Punakasblondid juuksed, lainelised, liiga pikad tema vanuse kohta. Sakslane, kes näeb välja nagu poolakas. Need on kõige hullemad, kas pole? Kuula mind! Mees vigurkeelega, sinu isa kõigi nende osavalt sepietatud sõnadega, korrektsusega, mis kunagi ei peta, mis temast sai?

Ma kuulan laineid, näen neid murdumas, valget vett, mis vaikselt uhub üle kollase liiva, kuulen kivikesi, mis üksteise vastu kriigisevad, enne kui vesi jälle endasse neeldub. Ikka ja jälle. Kaldale

uhutud meritäht tõmbub kokku ja ajab end laiali koos vee korrapärase liikumisega. Ma näen seda kokku tõmbumas, laiali ajamas. Näen kajakaid, kuulen neid, laksuvaid tiibu, plagisevaid nokki. Ma näen kaugel eemal naftatankereid, purjekaid kaldale lähemal, väikest tüdrukut, kes kõnnib kõrgel müüril, käsivarred laiali, nagu kajakas.

Laksuvad tiivad.

Lenda, Joanna. Lenda.

Christine'ile Laurent meeldib.

Tunnistagem, meeldib mullegi. Kogu selle ülepaisutatud hiilgusest ja upsakatest kelneritest ja klientidest hoolimata võib seal olles tunda end eriliselt väljavalituna. Või ehk tekitab väljavalituse tunde just see ülepaisutatud hiilgus ja upsakas hoiak? Road ei ole selle tunde ega häbematute hindadega samal tasemel, aga olgem ausad, millises mondäänses restoranis need ikka on, ja ma teenin piisavalt, et kogu seda luksust sellele mõtlemata nautida. Aga just sel õhtul on külluslikes kulissides midagi, mis mind ärritab. Aeglane, hoolikalt lavastatud serveerimine, mis järgib selget hierarhiat (meie oleme tipus, selle tagab mu saatkonna numbrimärk), ohtrad selgitused veidi vähem ohtra toidu kohta, ning ennekõike Christine.

Christine on täiuslik.

Christine'il on kahvatu oliivikarva nahk, pikad pehmed blondid juuksed, ta on pikk, sale, elegantne ning ennekõike vaikne. Vaikus on osa tema elegantsist. Otsekui ei oleks helidel mitte mingit pistmist tema kehaga, mis libiseb läbi ruumi ja laskub toolile, või käega, mis aeglaselt viib kahvli ja väikese pala hoolikalt valitud

toitu suu juurde. Ma ütlen väikese ja mitte minimaalse, sest taas kord on Christine täiuslik: ta sööb ka päriselt.

Nurgalauast, ühe ameerika paari juurest kostavad valjud hääled. Mitte et nad tülitseks. Lihtsalt räägivad, nagu nende jaoks harilik. See häirib Christine'i. Peaaegu märkamatult võibstab ta end ja ta kitsad õlad muutuvad veel kitsamaks iga kord, kui mõni eriti jõuline lausefragment temani jõuab. Kommenteerimine ei tuleks talle siiski mõttessegi. Jällegi midagi, mida ma tavaliselt imetleksin, aga täna see tema sõnatu võbin ärritab mind. Just nagu nõuaks tema elegants minult midagi, mille vääriline ma päriselt olla ei oska. See ei ole päris tõsi, sest ma veetsin seitse oma lapsepõlve kujunemisaastat just selles linnas, kus mu isal oli juhtiv ametikoht ühes rahvusvahelises ettevõttes. Pariisi koolid on julmad ja kõrgete nõudmistega, aga saadud õpetus on hindamatu: ma õppisin ära võluma iga naise igal ajal.

Sel ajahetkel paluksin kelneril tavaliselt viia ameeriklaste lauda eksklusiivse ja kallid pudeli punast veini koos armastusväärse palvega: kas nad ei saaks minu kaaslaste hüvanguks veidi oma häält tasandada. *Ooperilauljanna, kes on äsja teinud läbi kõrioperatsiooni, kuulmine on väga tundlik, ma olen kindel, et te mõistate...*

Täna ma seda ei tee. Selle asemel tellin veel ühe pudeli kallist eksklusiivset punast veini meile endile ja mõtisklen, kas Christine'i pealispinda kunagi mõni mõra tekib.

Ta on 38.

„Ma tahaksin kunagi hea meelega jälle Blue Ridge'i mägedesse sõita,“ ütlen ma, teadmata, kui tõsiselt ma seda tegelikult mõtlen.

Ma ütlen seda ameeriklaste paarile, kellega me restoranist lahkudes fuajees kokku satume. Christine on tõmbunud daamide

tualetti ja mina ootan, et garderoobiteenindaja meie mantlid tooks. Ameerika paar naerab. Mees on suur ja lai, naine pisut üle-meigitud ja nende talitsematu naer lõikavalt ebaprantslaslik. Isegi marmorpõrandad tunduvad nende kontsade kaja välja saatvat turtsatusega, nagu solvaks neid võõramaiste jalgade kohmakus. Aga nende avaluses on midagi kütkestavat ja ma ei saa jätta küsimata, kust nad pärit on.

Siis ma poetasingi oma lause Blue Ridge'i mägede kohta.

„Manassasest,“ ütleb naine, ja vastuseks mu kergitatud kulmu-dele jätkab ta: „Washingtonist kohe lõunas, aga suure osa nädalast elame Lexingtonis.“

Mees ulatab mulle oma visiitkaardi, kui kuuleb, et olen lähetatud Berliini. Ta on politoloogiaprofessor, spetsialiseerunud Ameerika-Euroopa suhetele ning Lähis-Idale. Ma annan talle vastu oma kaardi.

Christine naaseb ja ulatab paarile käe. Jälle paneb mu sisemuse väänlema see, mida tavaliselt imetleksin: märkamatu kahtlus, õlgade kokkutõmbumine ning aeglane, ei sõbralik ega ebasõbralik viisakus, millega ta käe ette sirutab.

*

Silmapilguks osutab püstol otse ta parema silma poole. Ta silmalaug tõmbleb päikese käes.

Higi jookseb mööda mu selga alla ja paneb naha sügelema. Või siis on ehk see eelaimus.

Sel õhtul armatsen temaga suletud silmil.

Me oleme minu hotellitoas. Christine'il on Le Pantheoni lähedal viiendas linnaosas hunnitu korter, aga me ööbime alati minu

hotellis. Tal on kaheksa-aastane poeg ning ehkki ta alati teeb nii, et poiss oleks meie kohtumiste ajal oma isa või vanavanemate juures, on ometi selge, et tal ei ole kavas lasta meie intiimsusel häirida oma kodu intiimsust.

Ta on täiuslik armuke. Tõenäoliselt ka täiuslik ema. Ja kindlasti täiuslik onkoloog. Ma ei tea tema tööst eriti palju, ta ei räägi sellest kunagi, aga täius, millega ta teeb kõike muud, ütleb mulle, et ka oma tööd teeb ta laitmatult.

Suletud silmil kujutlen teda nutmas.

Pühapäeva õhtul sõidan ma Berliini tagasi.

Olime täies rahus hotelli-*brunch*'i nautinud, vaadanud Les Grand Palais's Retro Mélancolie näitust ja süüsnud pärastlõunal kerge eine Le Berkeleys, kui üks äkiline juhtum mind saatkonda tagasi kutsus: ma ei saa jääda esmaspäeva hommikuni nagu plaanitud.

Ma sõidan kiiresti.

Tundub, nagu oleks mul korraga vaja minema pääseda, sõita kuhugi teise kohta, ehkki mul ei ole aimugi, kuhu. Tundub, nagu tahaksin omaenese nahast pääseda.

Seda on juhtunud kord varemgi.

Ma seisin lennujaamas, kui kirst lennukist alla lasti.

Mul on seljas tume ülikond, aga ma soovisin, et oleksin pannud selga midagi muud. Lihtsalt ei teadnud, mis see võinuks olla. Kirst oli valge. Olin palunud, et see nii oleks. Sinu ema oleks nii tahtnud, mõtlesin ma. Sinu ema ei olnud suuteline selle kohta midagi

arvama. Kirst, sina, asetati ratastega metallkonstruktsioonile ja veeretati üle asfaldi angaari, kus ma seisin koos matuseauto juhiga. Kui sa niimoodi minu poole liikusid, valdas mind tung joosta, öökida, olla ükskõik millises kohas peale selle, kus ma olin. Ma tahtnuksin ülikonna seljast rebida. Naha seljast rebida.

„Sa ei ole enam minu isa. Oleksid võinud olla. Sa oleksid võinud keegi olla. Keegi päriselt. Aga sina oled eikeegi. Eikeegi ülikonnas!“

Sa keerasid ringi ja läksid, ja sel hetkel ma öeldu üle pikemalt mõtlema ei jäänud, mõtlesin vaid, et jälle tabas sind üks su raevuhooge. Et see raugeb ja sa tuled tagasi, kui sul raha vaja on.

Nüüd kuulsin ma neid sõnu ikka ja jälle. Ma ei olnud sind näinud viis kuud. Ma olin ÜRO Lähis-Ida büroo direktor.

Sinu viimased sõnad mulle.

Ma kirjutasin kirstu vastuvõtmise paberitele alla automaatselt, mõtlemata, lugemata. Ma istusin matuseautosse ja juht sõidutas meid lühikese teejupi jagu teise lennuki, suurema juurde, mis pidi meid koju viima.

Nad pakkusid mulle kolm kuud puhkust, teist tööpiirkonda, kriisipsühholoogi. Ma keeldusin. Ma uskusin selsse, mida tegin.

Me matsime su esmaspäeval. Kõik su sõbrad olid kohal. Inimesi üle kogu maailma. Nekroloogid täitsid ajalehti Egiptusest kuni Euroopa ja USA-ni. Mitte ükski ei kohelnud sind õiglaselt. Nad teadsid ainult seda, kuidas sa surid. Minu väike tüdruk, kes esimest korda jalgrattaga sõitis, ja sa kukkusid ja kukkusid ja kukkusid silekalgile asfaldile. Kordagi sa ei kaevelnud. Pühkisid vaid vere põlvedelt ja jätkasid. Isegi su surm ei kohelnud sind õiglaselt.

Ma armastasin sind, Joanna.

Sinu foto on mu kirjutuslaual.

Su ema ütles, et ma peaksin sõitma Washingtoni ja välja uurima, mis sinuga oli juhtunud. Nõudis seda.

„Ameeriklased teavad,“ ütles ta.

„Ma ei usu,“ oli minu vastus. „Ja kui teavadki, ei ütle nad seda mulle ilmaski.“

„Sul on sidemeid,“ käis ta peale.

Niimoodi sattusimegi Blue Ridge'i mägedesse.

Ma ootan ikka veel, et sa tõuseksid.

*

„Kui minu surm võiks ta tagasi tuua, tapaksin ma end suurima heameelega ise!“

Ta räägib. Nüüd ta räägib, on ainus, mida ma mõtlen. Ma ei kuula. Ma kuulan laineid, mis murduvad koredal liival, õhutamullitavat vett, mis veerleb üle kivide, kuni mu jalgadest kahe sammu kaugusel tagasi pöördub. Sõnad tulevad jupiti, eraldi üksustena üksteise vahel. Lainete ja veel millegi vahel, ma ei ole päris kindel, mis see on. Kajakate kriisked? Nende tiivalaksatused?

Vesi.

Õhk.

Vesi.

Idioot! Pasapea! Ja hullem, mida ma ei tea, et tunnen.

„Tee siis. Tee ära! Ja sina lähed vangi, kus sa tema mälestuse heaks midagi teha ei saa.“

Päike söövitab mu silmi.

„Nad olid sunnitud ta peatama.“

Tiibade laksatused.

Tulista, kas ma tulistan, Joanna?

Ma ei nutnud, kui sel päeval koju lendasin. Mul ei ole kombeks nutta. Ma ei nuta kunagi. Seega ma ei tea, mida teha, kui istun oma autos ja kihutan mööda Kölnist, Bielefeldist, Hannoverist ega suuda küllalt kiiresti Berliini jõuda, kus ootab töö. Ma mäletan su käeselga, mis pahura liigutusega põse kuivaks pühkis, nagu ei annaks kastanipuult terrassikividele kukkumine piisavalt põhjust nutta.

Seda ma praegu teen.

Sul ei olnud õigus.

Joanna, Joanna.

Väike Joanna, 168 sentimeetrit pikk, aga kleenukese kuju tõttu näed sa pikem välja. Varblase moodi kõhnuke tüdruk, pleekinud teksad ja kollane T-särk nii räpased, et mul oleks nägu häbi täis, kui ma ei seisaks kummargil ega öögiks. Oksendaks pruunile sametdiivanile.

Sinu ema hää, kes karjub ja kriiskab mu poole asju, mis minuni ei jõua. *Võimatu*. See on sõna, mida ma mäletan. Ja seda ühte lauset, mida ma kuulen.

„Vaata nüüd, see sinu võimatu tütar. Tahab, et kogu maailm teda vaataks. See tüdruk! Võimatu ...“